

GWEN FLORIO

Tylios širdys

Iš anglų kalbos vertė
Rasa Dirgėlė

Sofoklis

Vilnius, 2020

Skotui ir Razijai

I

Islamabadas, Pakistanas, 2001 m. rugpjūtis

Dienos bėgo, o ji vis dar buvo netekėjusi.

Farida Basra gatvėje, apstatytoje aukštomis, tinkuotomis, nuostabiomis bugenvilijomis aplipusiomis tvoromis, slėpusiomis Islamabado pasiturinčiųjų namus nuo pavydžių ir piktų žvilgsnių, laukdama autobuso, nusprendė sužaisti žaidimą „Bent jau“. Netoliese moteris, pritūpusi taip, kad smakru net siekė kelius, šluotražiu šveitė purviną šaligatvį. Nuo ilgų saulėje praleistų valandų jos oda buvo vos ne juoda. Farida užsitraukė ant galvos krūtinę ir pečius dengusią dupatą – plonytį, į skarą panašų šalį, ir priminė sau, kad svarbiausia nepamiršti dėkin-gumo.

Ji gal ir neturtinga, tačiau jai bent jau nereikia šluoti gatvių.

Pro stotelę pravažiavus motociklui, ant kurio buvo susėdusi visa šeimyna, Farida žengtelėjo atgal. Motociklą vairavo vyras pražilusia barzda, už jo sėdėjo jauna žmona, viena ranka laikydamosi už jo, o kitoje glausdama mažylį. Vyresnis vaikas sėdėjo priešais vyrą, kiek jaunesnis – už moters. Pravažiudamas motociklas į orą nuo žemės pakėlė debesis dulkių.

Ji gal ir neištekėjusi, tačiau bent jau neturi gyventi su senu, jai į tėvus tinkančiu vyru.

Farida linktelėjo grupei mokinukų mėlynomis uniformomis ir baltomis skaromis ant galvų – jas ji taip pat įtraukė į savo žaidimą. *Kad ir kas nutiktų, jus bent jau apsaugos jūsų išsilavinimas* – šią mantrą jai į galvą įkalė tėvas. Faridos tėvas buvo profesorius, kurio taip pat profesoriumi buvęs tėvas padarė didelę klaidą nusprendęs priešintis Pakistano atskirimui nuo Indijos. Dėl tokio sprendimo jam teko atgailauti visą gyvenimą – jis prarado turėtas galimybes, pajamas, turėjo susitaikyti su stipriai sumenkusiu statusu.

– Vis dėlto tėvas nepamiršo pasirūpinti mano išsilavinimu, o aš pasirūpinau jūsiškiu, – Latifas Basra dažnai kartodavo dukroms. – Šitaip ši šeima sugrįš į jai priklausančią vietą visuomenėje. Padariau viską, ką galėjau. Dabar viskas priklauso nuo jūsų sūnų.

Girdėdamos tokias tėvo kalbas Farida su seserimi Alia stovėdavo nuleidusios akis, įdėmiai tyrinėdamos grindis, o maištingus atsakymus pasilikdavo pasišnabždėjimams naktimis savo kambaryje.

Farida vėl leido dupatai nuslysti ant pečių. Ji išdidžiai iškėlė galvą ir mintyse paliepė mokinukėms pamatyti tai, ką savyje regėjo pati, – tikrą profesionalę, Mėlynosios zonos vertėją, važiuojančią namo iš darbo su svarbių dokumentų pilnu portfeliu ir kurios smegenys net dūzgia nuo anglių, vokiečių ir prancūzų kalbų. Vyrai, jos pačios kraštiečiai ir net kai kurie užsieniečiai, dažnai nuvertina jos sugebėjimus ir į jos darbą kartais žiūri neką geriau nei prostitutiją, tačiau toks požiūris gana sparčiai keičiasi, jei ne visoje šalyje, tai bent didžiuosiuose Pakistano miestuose. Gal ir veltui, bet Farida kas vakarą kartoja tėvams, jog šiais laikais moteriai nėra būtinybės turėti vyrą. Juk 2001-ieji, moterys turi šitiek galimybių.

Mokinukės pasuko už kampo, jų juokas nuskriejo kartu su joms už nugarų besiplaikstančiais skarų galais. Faridai teko tramdyti pavydą. Jos jau pakankamai suaugusios, kad būtų bent kiek nepriklausomos, bet dar per jaunos, kad jaustų spaudimą ištekėti, todėl gali tiesiog džiaugtis viena kitos draugija. Štai jos sesuo Alia ištekėjo, paliko tėvų namus ir, beje, iki šiol susilaukė tik dukterų, o Farida liko gyventi su tėvais ir jų kasdien vis labiau dukters atžvilgiu blėstančiomis viltimis.

Farida morališkai ruošėsi dar vienam eiliniam vakarui su tėvais, per kurį vėl teks kalbėtis apie prėską jų virėjos, kuri kartu buvo ir namų tvarkytoja, paruoštą maistą. Didžioji ir taip menko Faridos atlyginimo dalis atitekdavo tėvams, kad jie galėtų susimokėti už namo priežiūrą ir šitaip išsaugotų bent šiek tiek garbės, kurios, regis, labiausiai reikėjo tam, kad Farida kada nors vis dėlto sėkmingai ištekėtų.

Faridos tėvai buvo per daug mandagūs, kad primintų dukrai apie tai, kaip ji nudegė nuo tos nepaprastos laisvės, kurią patyrė, jų šeimai prieš dešimtmetį gyvenant Anglijoje. Be to, dirbdama vertėja ji nuolat turėjo bendrauti su užsieniečiais, tad nieko keisto, kad nepaisant dukters grožio tėvams nesisekė surasti jai tinkamo vyro – kokio padoraus tarnautojo, mokytojo ar bent jau krautuvininko, kurie, kaip Faridos tėvams atrodė, vieninteliai galėtų susitaikyti su jų dukros išsilavinimu ir per užsienyje praleistą laiką šiek tiek sutepta reputacija. Jos dėmių kaip kokių įkyrių kvėpalų kvapo nesugebėjo nuplauti net laikas. Metams bėgant Faridai teko stebėti vis retėjančią jaunikių procesiją, kurią sudarė keisti antros eilės pusbroliai ir pagyvenę našliai; vyrai su riebaluotų plaukų sruogomis pridengtais nuplikusiais viršugalviais; vyrai, kurių pilvai veržėsi pro susiglamžiusių marškinių sagas; vyrai su storais purviniais pirštais, o ir šiaip tokie, kurie

pažvelgę į ją nepatenkinti susiraukdavo taip pat įtariai, kaip pati Farida žiūrėjo į juos.

Nepaisant motinos pastangų pakeisti dukters nuomonę, Farida buvo įsitikinusi, kad toks vyras, kurį jį galėtų mylėti, apskritai neegzistuoja.

Potencialių jaunikių ratas sparčiai siaurėjo – jie vesdavo kitas merginas, kurios gal ir nebuvo tokios gražios kaip Farida, bet užtat jų reputacija buvo nepriekaištinga. Kartu mažėjo ir būrys draugių, kurios ištekintos greitai apsikraudavo vaikais, todėl jų keliai galiausiai išsiskirdavo ir Faridai likdavo vienintelė paguoda – darbas.

Ji išlipo iš žmonių pilno autobuso ir pro vartus įėjo į suplūktos žemės kiemą. Ko jai tikėtis iš tėvų šįvakar? Gal tiesiog ramybės, jei po vakarienės jie nuspręs eiti skaityti knygų ir klausytis muzikos? O gal eilinio moralų skaitymo?

– Farida! – jos tėtis išpuolė į kiemą plačiai išskėstomis rankomis.

Pribėgęs apkabino dukrą, nors tokio artumo dukters atžvilgiu sau neleido nuo jos vaikystės.

Farida išsivadavo iš tėvo glėbio su palengvėjimu ir nerimu, dar labiau sustiprėjusiu įdėmiau pažvelgus į tėtį.

– Ar kartais čia ne naujas kostiumas?

Latifas Basra žengtelėjo atgal ir apsisuko ratu, kad duktė galėtų pasigrožėti lengvutės vilnos kostiumu, sukirptu taip, kad paslėptų jo vis didėjantį pilvą ir įdubimą ties skrandžiu.

– Na kaip? Patinka?

– O kas atsitiko senajam? – paklausė Farida jausdama, kaip alkūnes ir kelius pakerta seniai jausta gėda.

Tėtis abejingai numojo ranka.

– Nebeturiu.

Vadinasi, pardavė drabužių prekeiviui.

Tarpduryje pasirodė Faridos motina. Pasisveikindama ji pakėlė ranką, ant kurios trankydamosi viena į kitą skimbčiojo naujos plačios auksinės apyrankės, jų smagus skimbčiojimas visai nederėjo prie nelaimingo motinos veido.

– Tėtis tau turi staigmeną.

Tada Farida sužinojo, kad už maždaug dvidešimt dviejų karatų svorio brangenybes, puikų dizainerio siūtą kostiumą ir, žinoma, papildytą banko sąskaitą Latifas Basra pažadėjo savo paskutinę dukrą vienam neraštingam valdingo afganistaniečio sūnui.

– Kažkoks košmaras.

Sulaukusi skambučių ir iš mamos, ir iš sesers, Alia neilgai trukus stovėjo prie Faridos, kuri raudojo įsikniaubusi į savo vaikystės lovos patalus. Alia buvo viena iš nedaugelio moterų Islamabade, turėjusi vairuotojo pažymėjimą ir besinaudojusi šia teise kiekvienai progai pasitaikius, kitaip tariant – retai. Jau buvo sutemę, tad moterims važiuoti vienoms apskritai pavojinga, bet apsilankyti tėvų namuose šiandien Alia privalėjo.

Išgirdusi sesers žodžius Farida atsisėdo, pradėjo iš lentynų imti knygas ir mesti jas į kitą kambario pusę.

– Kam man jos dabar reikalingos? – paklausė taip garsiai, kad išgirstų studijoje užsidaręs tėvas, tada sugriebė savo plonytę dupatą ir pabandė ją perplėsti. – Ji man taip pat nebereikalinga. Vis tiek jis man lieps slėptis po *burka*.

Farida atkišo seseriai oda įrištą „Alisos Stebuklų šalyje“ leidimą su aukso raidėmis įspaustu pavadinimu.

– Ir šitos nebereikia! Tėtis padovanojo man mėgstamiausios knygos specialaus leidimo egzempliorių, kad galiausiai visą gyvenimą praleisčiau su vyru, nemokančiu skaityti net savo gimtąja kalba, ką jau kalbėti apie anglų. O dar tos *bjaurios* apyrankės... – Farida nusitraukė apyrankes nuo riešo ir metė į sieną šaukdama savo pasislėpusiam tėvui: – Verčiau pasiimk ir parduok! Galėsi dar vieną kostiumą nusipirkti!

Nuspyrusi šalin apyrankes Alia pasodino jaunesnę seserį atgal ant lovos ir paleido tik tada, kai ši aprimo.

– Liaukis, vis tiek nieko nepakeisi. Dabar tau tik reikia apsispręsti, kaip gyvensi toliau.

Farida giliai įkvėpė. Alia nubraukė prie šlapio nuo ašarų sesers veido prilipusias plaukų sruogas ir su jai įprastu praktišku mu pasakė:

– Juk žinai, kad tai buvo neišvengiama. Niekas tau nebūtų leidęs likti netekėjusiai. Tik ne tada, kai šitaip atro dai, – Alia suėmė Faridos smakrą ir atsuko sesers veidą į kitoje kambario pusėje stovintį veidrodį.

Nors išraudęs ir paburkęs Faridos veidas dabar atrodė kaip prinokęs granatas, jos veido bruožai – didelės akys po dailiais antakių linkiais, didinga skruostikaulio ir nosies arka, putlios lūpos ir dailus smakras – kaip visada atrodė įspūdingai. Alia gūžtelėjo žiūrėdama į savo pačios atvaizdą veidrodyje.

– Kas galėjo pagalvoti, kad mano išvaizda taps privalumu?

Farida atsirėmė į seserį ir nusuko žvilgsnį nuo veidrodžio. Kiek jos veido bruožai ryškūs, tiek Alios putli oda buvo dėmėta ir duobėta nuo paauglystėje kankinusių spuogų. Toks pat mažas smakras, taip puikiai derantis prie putlių Faridos lūpų, Aliai visai netiko ir buvo beveik pranykęs storose pagurklio klostėse. Tėvas Aliai turtingo vyro surasti nesugebėjo, taigi pažemintas,

bet dėkingas sutiko su pačios Alios jam pasiūlytu netikėtu ir neįprastu sprendimu – leisti jai ištekėti už mylimo žmogaus. Alios vyras Rehmanas Khanas buvo toks pats paprastas žmogus kaip Alia, tik neaukštas ir smulkus, o štai Alia – stambi.

– Nesupratau, tas Rehmanas Khanas jau suaugęs vyras ar dar berniukas? – paklausė motina po pirmo susitikimo su būsimu žentu. – Alia jam bus žmona ar mama?

Tačiau Rehmanas kaip Alia buvo filosofijos studentas, o Farida kiekvieną kartą apsilankiusi jų namuose nustebdavo, kaip šie du vienas kitam nuolat besišypsantys žmonės sugeba smagiai šnekučiuotis – juk tokie pokalbiai būdingesni draugėms nei vyrui ir žmonai. Rehmano ir Alios gyvenimas tekėjo ramiai – filosofijos studijos ir trys mažos mergaitės buvo visas jų pasaulis.

Farida nusipurtė. Jai niekada nepatiko mintis apie ramų šeimyninį gyvenimą. Kartais ji pasvarstydavo, kaip šitaip reikėtų gyventi, žinoma, jos atveju – dar ir be meilės. Kiekvieną vakarą ji su vyru vakarieniautų su jo tėvais, savaitgaliais aplankytų jos šeimą, o per tuos susitikimus visi nuobodžiai apkalbinėtų jų bendrus pažįstamus. Tačiau dabar, susidūrusi su jai gresiančia nežinomybe svetimoje šalyje, Farida kaip niekada troško to paprasto gyvenimo scenarijaus.

Alia pakėlė nuo grindų „Alisą“ ir padavė Faridai. Farida prispaudė knygą sau prie krūtinės.

– O, kad būčiau kaip tas Češyro katinas, tada imčiau ir pradingčiau. Jei būtume likę Londone, to niekada nebūtų nutikę.

Bet Alia ir vėl grąžino Faridą į realybę. Tarsi šalto vandens į veidą jai šliūkštelėjo.

– Jei būtume likę Londone, tėvelis būtų bankrutavęs.

Šeimos persikėlimas į Londoną toli gražu nebuvo, kaip Latifas Basra įsivaizdavo, tiesus kelias į sėkmę. Londone Latifas

sugebėjo gauti dėstytojo vietą, kaip vėliau paaiškėjo, antrarušiam koledže, todėl laikui bėgant jiems teko kraustyti į vis prastesnius butus, o Latifo skolos sparčiai augo.

– Tam tikra prasme, tu ją išgelbėjai, – susimąstė Alia. – Kita vertus, o ką reikėjo daryti?

– Liaukis, – Faridai visai nereikėjo priminti, kad jos pačios elgesys daug prisidėjo prie jų skubaus grįžimo iš Londono į Pakistaną.

Kaip ir apie tuos ankstesnius potencialius jaunikius, kuriuos ji nuvarydavo lengva ranka. Kaip ji nenumatė, kuo vieną dieną jos priekabus trūkumų ieškojimas neišvengiamai baigsis? Tėvai taip stengėsi dėl jos – ieškojo vyrų, kurie, jei ir nebūdavo labai turtingi, bent jau būdavo iš jų aplinkos, o galiausiai jos tėvams neliko nieko kito, kaip tik ieškoti išties pelningo sandorio. Ir šįkart, galbūt visai teisingai, jie priėmė sprendimą už ją. Jei ji dabar pradės priešintis šiam sprendimui, užtrauks savo šeimai kur kas didesnę gėdą nei tąkart Anglijoje.

– Tau juk visada norėjosi, kad būtų įdomu, troškai naujų daiktų, skirtingų kultūrų, – Alios žodžiuose pasigirdo pykčio gaidelė, ir tik dabar Farida suprato, kaip giliai seseriai į širdį buvo įsmigusi kadaise jos išsakyta Alios paprasto šeimyninio gyvenimo kritika. – Štai ir gavai.